



საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA
ლიცენზიებისა და ნებართვების სამსახური
SERVICE OF LICENSES AND PERMITS

საქართველო, 0114, თბილისი; მ. ბულუაშვილის ქ. 66ა, ტელ.: 72 72 60

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№ 02

“ 12 ” 01 2009 წ

1. პროექტის დასახელება – „საცხენისის ჰიდროელექტროსადგურის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში“.
2. ინვესტორის დასახელება და მისამართი – ს.ს. „ენერგო-პრო ჯორჯია“,
ქ. თბილისი, სანდრო ეულის ქ. №1
3. განხორციელების ადგილი – გარდაბანის რ-ნი, სოფ სააკაძე;
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 22.12.08.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – სამეცნიერო კვლევითი ფირმა
„გამა“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ს.ს. „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს მიერ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით, ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე განსახილველად წარმოდგენილია: „საცხენისის ჰიდროელექტროსადგურის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში“.

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით საცხენისის მცირე სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგური მდებარეობს ქვემო ქართლის რეგიონის გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფ. სააკაძის მიმდებარე ტერიტორიაზე, რუსთავის შემოვლითი ტრასიდან 4 კმ მანძილზე. უახლოესი დასახლებული პუნქტებია: მარტყოფი (2კმ), ნასომხარი (1.4კმ), იკვლივგორანა (4.3კმ), პაღლო (3.5კმ), კალინოვკა (1.8კმ).

სადგურიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი (სოფ. სააკაძის სააგარაკო სახლები) მდებარეობს 50 მ მანძილზე. ჰესის მშენებლობა დასრულდა 1951 წელს. ობიექტის ექსპლუატაცია დაიწყო 1952 წელს, ხოლო 1994 წლის 24 აპრილს ის პრივატიზებული იქნა კონკურსის წესით. ჰესში დადგმული იყო ორი აგრეგატი, საერთო სიმძლავრით 14 მვტ. პრივატიზებამდე დაზიანებული იყო №1 ჰიდროაგრეგატი. პრივატიზების და სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარების შემდეგ ჰესის ორივე აგრეგატი მუშა მდგომარეობაშია. ამჟამად, საცხენისიჰესი ირიცხება „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს საკუთრებაში.

წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში განხილულია გარემოდაცვით სფეროში არსებული საკანონმდებლო და ნორმატიული სისტემა, ობიექტის აღწერა – აუდიტის ანგარიში, მოცემულია რეგიონის გარემოს არსებული ფონური მდგომარეობის დახასიათება: ისტორიული და არქეოლოგიური ძეგლები, ინფრასტრუქტურა, სასარგებლო წიაღისეული, მრეწველობა, ლანდშაფტი, მიწათსარგებლობა და სოფლის მეურნეობა, ბუნებრივი პირობების (მეტეოროლოგია, კლიმატი, გეოლოგია და ნიადაგები, საშიში გეოლოგიური პროცესები, სეისმოლოგია, რადიაციული ფონი, ჰიდროგეოლოგია და ჰიდროლოგია) მიმოხილვა, აგრეთვე დახასიათებულია არსებული ბიოლოგიური გარემო (დაცული ტერიტორიები, ფლორისა და ფაუნის სახეობები).

ჰესის საკუთრებაში მყოფ 1.6 ჰა ფართობის ტერიტორიაზე განლაგებულია: სადარბაზო ნაგებობა, სადარბაზო მილსადენი, ღია არხი ქვედა ბიუფში, ჰესის შენობა (სამანქანო დარბაზი ორი აგრეგატით, მართვის ფარი, სააკუმულატორი), 35/6 კვ. სიმძლავრის ქვესადგური, ზეთების საცავი, საყარაულო ჯიხური და დამხმარე სათაესები.

სადგური მუშაობს 24 საათიან რეჟიმში. მომსახურე პერსონალის რაოდენობა შეადგენს 23 კაცს. სამუშაო დღის ხანგრძლივობა - 8 საათი. სამუშაო რეჟიმი ხუთცვლიანია. თითო ცვლაში მორიგეობს ტურბინის 2 ოპერატორი და ერთი ყარაული.

ჰეს-ის ქვესადგურზე შემოდის სიონის და მარტყოფის ჰესების მიერ გამოძუშავებული ელექტროენერგია. საცხენისი ამარაგებს ორხეცს, სართიჭალას და ვაზიანს.

საცხენისის ჰეს-ზე გამოიყენება სიონის წყალსაცავიდან გამოსული, მდ. იორის წყლის ქვედა დინებაში სამგორის საირიგაციო არხში გადავლებით მიღებული წყალჩამონადენი. აღნიშნული საირიგაციო არხის სათავე ნაგებობა მდებარეობს მდ. იორის ძველ კალაპოტზე პაღლოს კაშხალთან, საიდანაც, წყლის ნაწილი მიეწოდება საირიგაციო სისტემას. ლილო მარტყოფის არხის დასაწყისამდე წყალი გადის

ერთიან ენერგოსისტემაში ორხევის (ორხევი 1 და ორხევი 2), სართიჭალის და კაზიანის მიმართულებით.

ქვესადგურზე დამონტაჟებულია: ძალოვანი ტრანსფორმატორი – TMH 6300.35-73Y1 (ზეთის მოცულობა – 59 ტ), 16კვა ტრანსფორმატორი – AEG Fabric Wien Stadlan, ორი ერთეული 500კვა ტრანსფორმატორი – TM 560, (ზეთის მოცულობა – 2X1310 კგ), 1600კვა ტრანსფორმატორი – TM 1600 (ზეთის მოცულობა – 1465 კგ), 35კვ ძაბვის ტრანსფორმატორი – Thompson –Houston (1952 წ.), ხუთი ერთეული ზეთიანი ამომრთველი (ზეთის მოცულობით – 5X700 ლ), სამი ერთეული ზეთიანი ამომრთველი – HKII 35 (ზეთის მოცულობა – 3X80 ლ), სამი ერთეული ზეთიანი ამომრთველი – BM 35 (ზეთის მოცულობა – 3X70 ლ).

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით ქვესადგურს არ გააჩნია სადრენაჟე სისტემა და ავარიულად დაღვრილი ზეთის შემკრები ავზი, თუმცა ტრანსფორმატორების ქვეშ მოწყობილია ხრეშის ბალიშები და/ან გაკეთებულია „ინდივიდუალური“ ზეთშემკრებები ორმოები. აუდიტის ჩატარების პერიოდში ტერიტორიაზე ზეთის დაღვრის მნიშვნელოვანი კვალი არ დაფიქსირებულა. ზოგიერთი ტრანსფორმატორის ქვეშ მოწყობილ ბეტონის სადგამზე შეიმჩნევა მცირეოდენი ძველი დაღვრის ნიშნები, თუმცა გრუნტის დაბინძურება არ ჩანს. ზეთების საცავი განთავსებულია ადმინისტრაციული შენობის გვერდით, ერთსართულიან შენობაში, იატაკი მობეტონებულია. ზეთსაცავში ინახება სატრანსფორმატორო და ტურბინის ზეთის მცირე რაოდენობა. ზეთები განთავსებულია 200 ლ მოცულობის ლითონის კასრებში. წლიურად ზეთსაცავში შემოაქვთ დაახლოებით 1,020 ლ ტურბინის ზეთი. შენობის შიგნით დგას გამოუყენებელი ავზები, რომლებიც ამჟამად ცარიელია. გამონაცვალი ზეთი დროებით ინახება ლითონის კასრებში, ხოლო შემდგომ გამოიყენება სატვირთო და სამშენებლო ავტომანქანების ძრავებში.

საწარმო სასმელად იყენებს სოფ. ახალსოფლიდან შემოსულ წყალს. წყარო მდებარეობს 7 კმ დაშორებით, რომლის მოვლა-პატრონობაზე პასუხისმგებელია მარტყოფის გამგეობა. პერსონალის ოდენობის გათვალისწინებით წლის განმავლობაში მოხმარებული წყლის რაოდენობა, დანაკარგის ჩათვლით დაახლოებით 500 მ³-ს შეადგენს. ჩამდინარე წყალი ჩაედინება სოფლის საკანალიზაციო სისტემაში.

ნარჩენების განსათავსებლად ტერიტორიაზე დადგმულია კონტეინერი. ნარჩენების რაოდენობა, პერსონალის რიცხოვნების გათვალისწინებით დიდი არ არის (მხოლოდ საკვების ნარჩენები, ცელოფანის პარკები, პეტის და შუშის ტარა).

წარმოდგენილ დოკუმენტში დეტალურადაა განხილული ჰესის ფუნქციონირებისას გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების ის ფაქტორები, რომლებიც ჩატარებული შესწავლის საფუძველზე მნიშვნელოვანად ჩაითვალა. კერძოდ: ხმაურის გავრცელება, ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელება, ნიადაგის დაბინძურება, საშიში გეოდინამიკური მოვლენების განვითარების რისკი, ზემოქმედება წყლის გარემოზე, მყარი და თხევადი ნარჩენები, ზემოქმედება ბიოლოგიურ სისტემებზე და დაცულ ტერიტორიებზე, ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე.

ანგარიშში განხილულია შესაძლო ავარიული სიტუაციები და მოსალოდნელი შედეგები და ჰესის ოპერირების პერიოდში გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის გეგმა.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის პროცესში ექსპერტების მიერ გამოთქმული მოსაზრებები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის შესამე თავს.

რამდენიმე გვირაბს და სამგორის გვირაბის შემდეგ იტოტება. მისი ნაწილი მიეწოდება საირიგაციო არხს, ნაწილი კი, საცხენისის, მარტყოფის და თეთრიხევის ჰესების გავლით - თბილისის ზღვას.

ჰესის ჰიდროტექნიკური ნაგებობების შემადგენლობაში შედის: სადაწნეო ნაგებობა, სადაწნეო მილსადენი, უქმი წყალსაგდები.

სადაწნეო მილსადენის სიგრძე 397 მ-ია, დიამეტრი – 2.35 მ, გამტარუნარიანობა – 13 მ³/წმ. ჰესის შენობასთან მილი იყოფა ორ განშტოებად (აგრეგატების რაოდენობის შესაბამისად), თითოეული განშტოების გამტარუნარიანობა 6.5 მ³/წმ-ია. ვინაიდან, ჰესისათვის ამჟამად მიწოდებული წყლის ხარჯი ორივე ტურბინის სრულფასოვანი ფუნქციონირებისთვის საკმარისი არ არის, მილსადენის ერთი განშტოება გადაკეტილია.

ჰესის გადაშუშავებული წყალი ორმაფიანი დიუკერის საშუალებით გადაედინება მდ. საცხენისის მარჯვენა ნაპირზე და მაგისტრალური არხით მიეწოდება მარტყოფის ჰესს. საცხენისიჰესის სადაწნეო ნაგებობასა და ძალოვან კვანძს შორის სიმაღლეთა სხვაობა 127,85 მ-ია. სადაწნეო ნაგებობაზე მოწყობილია ორი მექანიკური ჩამკეტი ფარი, რომელთა საშუალებით ხდება ტურბინებზე მიწოდებული წყლის ხარჯის რეგულირება. ჩამკეტი ფარებთან არსებული დამჭერი ვისოები უზრუნველყოფს მაგისტრალური არხის მყარი ჩამონატანის (ტოტები, ფოთლები, საყოფაცხოვრებო ნარჩენები) დაგროვებას, რომელიც პერიოდულად იწმინდება ნაგებობაზე დამონტაჟებული სპეციალური ელექტროდანადგარით, რომლის ელექტროენერგიით მომარაგება ხორციელდება მიმდებარედ მოწყობილი სატრანსფორმატოროდან.

სადაწნეო შენობა მოსაწესრიგებელია. სადაწნეო მილსადენის გასხვისების ზონა და ჰესის საკუთრებაში მყოფ ტერიტორიაზე გამავალი არხის ნაპირები მცენარეულობისგან არის გასაწმენდი.

ძალური კვანძის შემადგენლობაში შედის: სამანქანო დარბაზი, 35/6 კვ. ქვესადგური, ზეთების საცავი.

ჰესის შენობის მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. სამანქანო დარბაზში განთავსებულია ორი ჰიდროაგრეგატი, რომლებიც შედგებიან რადიალურ-ღერძული ტურბინებისგან (ფრენისის ტიპის) და 6.3 კვ ძაბვის სამფაზიანი დენის ვერტიკალური გენერატორებისგან, დამხმარე აპარატურა და მოწყობილობები, მათ შორის: მართვის ფარი, რეგულატორი და ტურბინის ფარი; გენერატორის აღმგზნები, რელე, მუდმივი და ცვალებადი დენის ფარები. დარბაზშივეა მოწყობილი სარემონტო უბანი, სადაც საჭიროების შემთხვევაში ხდება აგრეგატების შეკეთება. სარემონტო უბანზე აგრეგატების ტრანსპორტირებისთვის დამონტაჟებულია მოძრავი ამწე-მექანიზმი. სარემონტო დარბაზის კუთხეში განთავსებულია ჰიდროაგრეგატებისთვის საჭირო სატრანსფორმატორო ზეთისთვის განკუთვნილი ორი რეზერვუარი (საერთო მოცულობით 3 ტ). ტურბინებში ზეთის დამატება ხდება საშუალოდ კვირაში ერთხელ.

ჰესის შენობაში განთავსებულია ლაბორატორია, რომელიც აკონტროლებს ზეთში მექანიკური მინარეგების შემცველობას და ამოწმებს ზეთს გარღვევაზე. ქიმიური ანალიზი ტარდება საქენერგოს ლაბორატორიის მიერ.

ჰესის ტერიტორიაზე, სამანქანო შენობის მიმდებარედ, განთავსებული 35/6 კვ ქვესადგური შემოღობილია ბეტონის ხიმიჯებზე დამაგრებული ლითონის მესრით. ქვესადგურში შემოდის სიონის და მარტყოფის ჰესების მიერ გამოშუშავებული ელექტროენერგია და შემდგომ ელექტროგადამცემი ხაზებით გადის საქართველოს

III. პირობები

1. საწარმოს ხელმძღვანელობის მიერ 6 თვის ვადაში დამუშავდეს და შეთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან მონიტორინგის (თვითმონიტორინგის) კონკრეტული გეგმა;
2. საწარმოს ხელმძღვანელობის მიერ 6 თვის ვადაში დამუშავდეს და შეთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან ნარჩენების მართვის გეგმა;
3. გახორციელდეს სადგურისა და ზეთსაცავის ტერიტორიაზე სანიაღვრე წყლების მოცილებისათვის საჭირო სადრენაჟო სისტემის მოწყობა და ნავთობდამჭერა დანადგარის დამონტაჟება;
4. უნდა გატარდეს სარწყავ არხში ზეთის ჩაღვრის აღკვეთის ღონისძიებები;
5. მყარი ნარჩენების შესაგროვებლად ჰესის ტერიტორიაზე დაიდგას კონტეინერი, რომელიც პერიოდულად გატანილ იქნება ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე, შესაბამისი ხელშეკრულების თანახმად, ხოლო ტერიტორიის გარეთ საკვების ნარჩენებისათვის მოეწყოს საკომპოსტე ორმო;
6. შესრულდეს წარმოდგენილ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის 75-ე გვ.-ზე, მე-11 თავში (დასკვნები და რეკომენდაციები) მითითებული რეკომენდაციები.

IV. დასკვნა

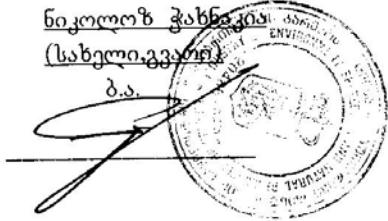
ს.ს. „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს მიერ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი „საცხენისის ჰიდროელექტროსადგურის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში“-ს მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობების გათვალისწინების შემთხვევაში.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით.

ლიცენზიებისა და ნებართვების
სამსახურის უფროსი:

ნიკოლოზ ჭახნავია
(სახელი, გვარი)

ბ.ა.





საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 28

“20” 01 2009 წ.

ქ. თბილისი

ს.ს. „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ

„ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 24 მუხლის, მე-4 პუნქტისა და „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის 1 პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. გაიცეს ს.ს. „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა – გარდაბანის რაიონში, სოფელ სააკაძეში, საცხენისის ჰიდროელექტროსადგურის საქმიანობაზე;
2. ნებართვის მფლობელმა უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული სანებართვო პირობების შესრულება;
3. ნებართვა გაიცეს განუსაზღვრელი ვადით;
4. ეს ბრძანება დაუყონებლივ გაეგზავნოს ნებართვის მფლობელს
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს მთავრობაში (ქ. თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა №7) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №02; 12.01.09წ. და ლიცენზიებისა და ნებართვების სამსახურის უფროსის ნიკოლოზ ჭახნაკიას მოხსენებითი



Handwritten signature

გიორგი ხაჩიძე
მინისტრი



საქართველოს გარემოს დაცვისა
და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა № 00161

კოდი **M 0 1** „**26**“ „**იანვარი**“ 200**9** წ.

1. ნებართვის მიმღები სუბიექტი **ს.ს. „ენერჯო-ჰრო ქორჯია“**

2. საქმიანობის მიზანი **საცხენისს ჰიდროელექტროსადგური**

3. განსახორციელებელი საქმიანობის აღვსილდებარეობა **გარდაბნის რ-ნი, სოფ. სასაქაძე**

4. დოკუმენტაციის მომამზადებელი ორგანიზაცია **სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გაქა“**

5. ნებართვის მისაღებად წარმოდგენილი დოკუმენტაცია **გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში**

6. ნებართვის გაცემის საფუძველი **ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა პროექტზე № 02; 12.01.09.**

7. ნებართვის პირობები **ნებართვა მოქმედებს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პირობების შესრულების შემთხვევაში**

ვარემოზე შემოქმედების სებართვა ვანეჭულია:

საქართველოს ვარემოს დაცვისა და ბუნებრივი
რესურსების სამინისტროს მიერ

საქართველოს ვარემოს დაცვისა და
ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს
ეკოლოგიური წარმომადგენელი
(გვარი, სახელი, თანამდებობა)

ლიცენზიებისა და ნებართვების
სამსახურის უფროსი

ნათელა ჯანაიძე



დამკვეთი: ვარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
დამამზადებელი: შპს "ფინანსები"
ს.ფ.ს* ჰეგისტაციის № 0360